

Dan Michael Knudsen

Fra: Dan Michael Knudsen
Sendt: 26. mars 2010 18.53
Til: Nordatlantsekretariatet (E-mail)
Emne: Notat om debatten i forbindelse med 1. behandlingen af forfatningsforslaget

Til orientering.

100326 Notat
debat 1. behandli...

Oversættelsen af det i notatet omtalte brev fra Lagtingets administration fremsendes så snart oversættelsen foreligger.

Med venlig hilsen
Dan M. Knudsen
Rigsombudsmand på Færøerne
Postboks 12
FO-110 Tórshavn
Tlf.: +298 35 12 00
Fax: +298 31 08 64
E-post (Journalen): riomfr@fo.stm.dk
Hjemmeside: www.rigsombudsmanden.fo

30 MRS. 2010 21
J.NE. 4/4.1

Notat

vedr.

Lagtingets 1. behandling af forslag til lagtingslov om Færøernes Forfatning

Lagtinget havde den 26. marts 2010 1. behandling af forslaget til lagtingslov om Færøernes Forfatning.

Indledningsvis meddelte Lagtingets formand, at Lagtingets administration havde indstillet til formandskabet at afvise forslaget med henvisning til, at det bl.a. er i strid med grundloven og hjemmestyrelsen. I brevet til formandskabet anføres det bl.a.: ”Grundloven og hjemmestyrelsen er fortsat i kraft, og det ligger uden for tingets beføjelser at fremme lovgivning, som ikke er i overensstemmelse med disse love, men flere steder bliver der gået ud over rammerne for disse love”. Brevet fra Lagtingets administration oversættes af Rigsombudet.

Et flertal i Lagtingets formandskab ville dog ikke afvise lovforslaget med den begrundelse, at det er af en særlig karakter med stor betydning for Færøernes fremtid, som Lagtinget bør have mulighed for at debattere. Lagtingets formand, Hergeir Nielsen fra Republikanerne, har efterfølgende udtalt til Færøernes Radio, at nu hvor man har brugt så meget tid og så mange penge på at nå frem til et resultat, så vil det være en absurditet ikke at debattere forslaget i Lagtinget.

Herefter gik man over til debatten, hvor det især var medlemmerne fra det særskilt nedsatte forfatningsudvalg, og især oppositionens medlemmer, der tog ordet. Debatten var meget afdæmpet og uden de helt store ordvekslinger. Flere udtrykte glæde over, at det var lykkedes at nå så vidt, at forfatningsforslaget nu kunne fremsættes og så det nærmest som en historisk begivenhed.

Forfatningsudvalgets formand, Poul Michelsen fra Folket flokken, indledte med at sige, at udvalget har fremsat et politisk dokument, der beskriver færingeres rettigheder og pligter i forhold til det samfund de er i (Færøerne) og i forhold til omverdenen.

Han redegjorde for, at de manglende bemærkninger til lovforslaget skal muliggøre, at loven kan tilpasses ændrede omstændigheder i samfundet, men at bemærkningerne også var udeladt for at få politisk konsensus om det fremsatte forslag. Sjúrdúr Skaale fra Republikanerne anmodede efterfølgende Poul Michelsen om at uddybe begrundelsen for de manglende bemærkninger. Poul Michelsen uddybede det med, at der er tale om et politisk dokument og dermed et politisk forlig. Hvis man skulle skrive alle detaljerne ind i bemærkningerne, ville det ifølge Poul Michelsen kun føre til stridigheder. Han tilføjede, at med den efterfølgende folkeafstemning skal der ændres principper, og hvis befolkningen skal tage stilling, skal man holde sig til de overordnede forhold.

Vedr. delegationsretten udtalte Poul Michelsen, at det er færingerne der bestemmer og ejer retten til at lovgive på Færøerne – færingerne tager selv afgørelserne. Han tog her udgangspunkt i, at flere danske statsministre har udtalt, at hvis Færøerne vil ud af riget, så er det en beslutning, som færin-

gerne selv tager. Ellers tager forfatningsforslaget ifølge Poul Michelsen ikke stilling til Rigsfællesskabet – det siger bare, hvilke rettigheder færingerne har.

Poul Michelsen afsluttede sit indlæg med at sige, at når forslaget skal behandles i udvalg, så vil det være vigtigt at være opmærksom på, hvor man kan være på kollisionskurs, men også være vidende om, at man selv kan vælge vejen.

Høgni Hoydal fra Republikanerne var næste person på talerstolen. Han var tilfreds med, at der med forfatningsforslaget nu var sat ord på færingernes rettigheder, herunder som folk, og at det er fastslået, hvem der har den lovgivende, udøvende og dømmende magt på Færøerne, som naturligvis ligger hos det færøske folk for alt hvad der sker på Færøerne.

Han havde efterfølgende en meget overordnet gennemgang af de enkelte dele af forfatningsforslaget, hvor han især fandt den anden del vedr. rettigheder og pligter vigtig, for der er alt det med, der hører til en moderne grundlov.

Edmund Joensen fra Sambandspartiet sagde i en kommentar til forfatningsforslaget, at Poul Michelsen taler om et politisk dokument, men at der reelt er tale om et lovforslag med et forslag til en færøsk forfatning. Han tilføjede, at forslaget ikke lever op til nogle grundlæggende principper i en forfatning; bl.a. indeholder forslaget ikke nogen bestemmelser om, hvordan lovgivningsprocessen foregår, og ændringer kræver ikke vedtagelse af to på hinanden følgende Lagting med et mellem-liggende valg. Han efterlyste bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, for når de ikke er der, kan alle derfor tolke teksten, som de har lyst til.

Edmund Joensen var desuden utilfreds med, at lagtingsmedlemmerne først havde fået det indledningsvis nævnte brev fra administrationen om afvisning af forslaget lige inden mødestart. Han fandt, at lagtingsformanden burde have indstillet forslaget til afvisning, så lagtingsmedlemmerne kunne have debatteret brevet fra administrationen og taget stilling til indholdet.

Ifølge Tórbjørn Jacobsen fra Republikanerne fastsætter forfatningsforslaget klokkeklart, at magten ligger på Færøerne, og når forslaget er vedtaget, vil Færøerne ikke længere være i et rigsfællesskab. Udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik vil ifølge Tórbjørn Jacobsen være et færøsk anliggende. Han undrede sig derfor over, at Sambandspartiets medlemmer havde været med til at fremsætte forfatningsforslaget.

Tórbjørn Jacobsen spurgte Høgni Hoydal, hvorledes situationen vil være efter vedtagelsen af denne lov. Høgni Hoydal svarede, at med vedtagelsen af forfatningen, vil det færøske folk have magten på Færøerne og kan selv vælge sin fremtid. Færøerne kan melde sig ind/ud af EU, Danmark eller Island, hvis det skal være. Forfatningen vil være et grundlæggende retligt dokument, der fastsætter det færøske folks rettigheder. Vedr. folkeafstemningen sagde Høgni Hoydal, at det dermed bliver det færøske folk, der fastsætter sine rettigheder og ikke den færøske styrelsesordning eller Lagtingets administration.

Helgi Abrahamsen fra Sambandspartiet fandt, at det er et stort problem, at det fremsatte lovforslag ikke siger noget om, hvilken status forfatningen vil få i forhold til andre love, herunder grundloven. Det vil være vigtigt at få det præciseret i ændringer af forslaget. Det må ifølge Helgi Abrahamsen være klart defineret, om man er under den danske grundlov, for man kan ikke afholde en folkeafstemning om forfatningen, når man ikke ved eller ikke er enige om, hvorvidt man er under grundloven eller ej. Det bør ligeledes afklares, hvilken situation Færøerne befinder sig i efter en evt. vedtagelse.

Jenis av Rana fra Centerpartiet kunne ikke forstå glæden, som mange udtrykte ved forfatningsforslaget, for han havde håbet på mere. Han var ikke af den opfattelse, at det er dagen, hvor man skriver historie og får frihed. Han havde håbet på et selvstændighedsdokument, men i stedet for har man fået et dokument fra Lagtingets administration der siger, at det fremsatte forslag ligger under grundloven og hjemmestyreløven. Poul Michelsen svarede hertil, at det ganske korrekt ikke er et selvstændighedsdokument, men det viser bare, hvilken vej færingerne kan gå.

Kári á Rógvi fra Selvstyrepartiet ville indstille til den danske regering, at den skal glæde sig over, at Færøerne nu selv fastsætter deres egne rettigheder. Situationen er ifølge Kári á Rógvi den, at Færøerne har nogle rettigheder og pligter i forhold til grundloven, EU-retten og internationale konventioner, og han mener, at man både kan have grundloven med dens rettigheder og pligter og denne færøske forfatning med de rettigheder og pligter, man har på Færøerne på overtagne områder.

Der blev afslutningsvis fremsat forslag om, at sagen skal overgå til behandling i et særskilt udvalg nedsat i henhold til Lagtingets forretningsorden § 25. Hermed vil man sikre, at alle partier bliver repræsenteret i det udvalg, der skal behandle forslaget. En afstemning om forslaget måtte udsættes, da der ikke var nok lagtingsmedlemmer til stede til at gennemføre afstemningen.